

HORPÁCSI EMLÉKEK

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár: a műveltségnek valóságos fellegrája. Szabad a bemenet, bárki lehet olvasója.

Egy idősebb hölgy nyújtja olvasójegyét.

— Mikszáth-könyveket kérek!

A könyvtárosnő hosszan sorolja a nagy magyar remekíró műveit.

— En már mindet elolvastam — szól közbe a vendég — most újból kézbeveszem valamennyit. Rajongok Mikszáthért: ő a legkedvesebb íróml... Mondja kedves, maga is szereti?!

A könyvtárosnő szeme könnybe lábad: halkán, szerényen rebegi: Nagyon szeretem... Aztán mosolyogva vallja meg:

— Mikszáth Kálmán: a nagyapám volt...

Felkerestük otthonában nagy regényírónk unokáját, Mikszáth Edít. Férje neve: Csenev Iván. Három gyereke: „Mikszáth-Csenev” Iván, Katalin és Edit. Lakásuk virágos ablakai a Thököly útra nyílnak. Egy nagy érdekességre számítottunk — kettő fogadott. A bemutatkozáskor ugyanis kiderült, hogy Mikszáth Edit édesanyja a Madách családja egyik hajtása: „Az ember tragédiája” halhatatlan írójának vérszerinti rokona. Mikszáth Kálmánnak él még egy másik unokája is: Dr. Mikszáth Antal, a párizsi Larousse Társaság matematikai és fizikai tanácsadója.

S megered a beszélgetés. — Ott a falon, az a két színes vízfestmény gyermekkorom boldog otthonát, a horpácsi házat ábrázolja. Érdekes a története. Nagyapám, amikor a Jókai életrajzot megírta, olyan anyagi helyzetbe került, hogy ennek írói tiszteletdíjából házat vehetett. Töprengett, ugyan hol válasszon lakóhelyet? Előbb Erdélybe ment. Ott meg is tetszett neki egy szép udvarház. Amde a kapujában egy nagy medve csörgette a láncot. Mindennapos látvány volt ez abban az időben arrafelé. Gyermekéi újjongtak: megtanítjuk táncolni a medvét! Még csak az kellene, hogy ti itt medvével játszatok! Hogy széttépjen benneket? ... Ezt már nem, gyerünk haza! Az erdélyi otthon-vételtől így hát nem lett semmi. Aztán a messzi felvidék következett. Ott pedig egy gyönyörű tó volt a kecsegtető ajánlat. Nem, nem: ebbe meg belefutna Laci, vagy Berci! (Albert volt

édesapám, róla is sokat írt nagyapám.) Az előző tulajdonos fia ugyanis így lelta halálát. Elmaradt hát a felvidéki vétel is. A végső választás a Nógrád megyei Horpácsra esett: itt nem brummogott medve, nem hullázmzott mélyvizű tó. De az erdők, hegyek, völgyek szépsége vette kedett más tájakéval. Amikor nagyapám negyvenéves írói jubileumát ünnepelte az ország, hazánk minden tájáról küldtek egy-egy gyümölcsfa csemetét ajándéku tiszteelői. A gyümölcserdőt különösen szerette. „Ezek a lombok susognak majd, ha én már nem leszek” — mondta. Sajnos ez a gyászos eset, még az évben, 1910-ben bekövetkezett. Úgyhogy én, fájdalom, személyesen nem beszélhettem nagyapámmal. Csak a műveiben szól hozzám, de ily módon sokszor...

A nagy író köpcös, kedélyes képe most mintha mosolyogva intene igent a másik falról.

A második világháború forgatagában elkallódott sok becses családi emlék. A kézirat-hagyatékot, Mikszáth Kálmán nagyértékű levelezését irodalomtörténészek dolgozzák fel. A család elszakadt Horpácsról: a „nemzet ajándékának” régi kedves emléke már csak a családi kép keretében és a szívekben él... Maradt még egy antik óra, két figurás gyertyatartó, egy Napoleon-szobor, más alig az irodalomtörténeti ereklyék közül. Azám — és még a kis Jánoska (Mikszáth korán meghalt kisfiának) sírköve a Kerepesi úti temető raktárában... S az a nevezetes zsöllyeszék, amelyikben ülve írt, alkotott, szunyókált és pipázgatott a nagy Mikszáth.

Hegyí Füstös István

Budapestre vonatkozó újságcikkek

OSZTÁLYOZÁS

Szerző: *Hegyí Füstös István*

Cím: *Horpácsi emlékek*

Forrás: *Pályás*

1964. évi. 29

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

Személy

Idő

Hely

Tárgy

„1964”

92

„1964”